సుడిగాలి

శ్రీ చల్లా కృష్ణమూర్తి

"ఈ నెల యింకెప్పుడండి జీతాలూ?" అని అడిగింది శారద అతి హీనమైన కంఠస్వరముతో.

ప్రశ్నలోని వ్యథ, ధ్వనిలోని బాధ వేయి కత్తులై రామారావు హృదయాన్ని ముక్కముక్కలుగా ఖండిస్తూంది.

ఈ నాటికి ఐగు రోజులయింది శారద జ్వరముతో మంచంమీద పడి. అయితే నేమీ యింకొక దిక్కంటూ లేక పోవడం చేత లేని వుత్సాహమైనా తెచ్చుకొని పనిపాట్లు చక్కబెట్టుకుంటోంది, తన భర్త దిన చర్యలకు ఆటంకము కలుగకుండా, తమ బిడ్డ సరోజ సంరక్షణ వెలితి కాకుండా. మనోబలం శరీరరుగ్మతను పటాపంచలుగా తరిమింది మొదటిరోజుల్లో. కాని రోగానికొక మందని, మాకని పడకపోతే ఎన్నాళ్లని ధైర్యం చిక్కబట్టుకొని వుండడం, ఉండక చేయగలిగింది మాత్రం ఏముంది? వారి కుటుంబ పరిస్థితి, తిండికీ, బట్టకీ, గడవడమే దిన దిన గండంగా వుంటే, డాక్టరుకని, మందుకని, ఎక్కణ్నుంచి తేవడం డబ్బు? తన భర్త సంపాదన తనకి తెలియనిది కాదు. తెలిసి కూడా తెలియనట్టుగా నటించి భర్తని పీక్కుతినే రకంలోది కాదు శారద. తనుకష్టపడినా యితరులను కష్టపెట్టడానికి యిష్టపడని మెత్తని గుండె ఆమెది. అందుచేత నే తన చికిత్స విషయమై ఏమీ అనలేక పోయింది భర్తతో.

రామారావుకు తెలుసును భార్య దుర్గతికి తన అశక్తియే కారణమని. ఈ విషయం తెలిసి కూడా ఆమె తనమీద చూపిస్తూన్న సౌహార్ద్రతకి తను మరీ కుమిలి పోతున్నాడు. ఏ స్త్రీ శరీరం అతని సేవలో నలిగి చూర్ణమై పోయిందో, ఏ స్త్రీ రాత్రనక, పగలనక కష్టపడి అతని సౌఖ్యమే ప్రధానంగా చూచిందో, ఏ స్త్రీ ప్రతి రక్తబిందువు అతని ఆనందంకోసం వినియోగించిందో, ఆ స్త్రీ రోజుకు రోజూ రోగంతో కృశించి పోతూ వుంటే చూచీ చూడనట్టు తప్పించుకొని తిరగవలసి వొచ్చిందంటే తన కన్నా నీచుడింకొకడెవడైనా వుంటాడా? తానింత చేతగానివాడై పోయినందుకు ఎంతలా దుఃఖిస్తున్నదీ ఆమెతో చెప్పుకుందామని ఎన్నో తంటాలు పడ్డాడు; కాని ఆమెను సమీపించడానికి సంకోచం; ఆమె దృష్టిలో పడడానికి భయం; తన విధి నెరవేర్చుకోలేక పోతున్నందుకు సిగ్గూ. నిజానికి యిన్ని భావాలూ తనలో కలిగేయీ అంటే అదంతా తన అసమర్థత నిరూపించుకోవడం యిష్టం లేక పోవడం చేత నే... లోపాలంటే గుర్తించి మనసులో చింతించడానికి ఏమీ తఖరావుండదు కాని ఎంత నిజాయితీ మనిషికైనా, ఆ లోపాన్ని యితరుల ఎదుట, వారెంత ఆత్మీయులైనా సరే, వెల్లడి చేయ్యడానికి లజ్జ కలగడం సహజం.

రామారావు చెయ్యగలిగిందీ, చేసిందీ అంటూ ఏమైనావుంటే ఆసుపత్రికి వెళ్లి వుచితంగా వాళ్లిచ్చే మందునీళ్లు తెచ్చి పొయ్యడమే. అంతటితో రోగం కుదిరి పోతే యింకేం కావాలి. సందుకు పదిమంది ప్రయివేటు డాక్టర్లే అవసరం లేకుండా పోయేది. ప్రయివేటు డాక్టర్లంటే డబ్బున్న వాళ్ల వైద్యులన్నమాట. ఆ డబ్బే తన దగ్గర లోటు.

రామారావును అప్రయోజకుడనితో సెయ్యడానికి వీల్లేదు. బాగా చదువుకున్నాడు. ఉద్యోగమంటూ ఒకటుంది... అయితే తాను చదువుకున్న దానికీ చేస్తున్న వుద్యోగానికీ సంబంధం ఎక్కడైనా వుందా అంటే అది ప్రశ్నించతగ్గ విషయమే. చదువుకున్నది బి. యస్. సీ. చేస్తున్నది టైపిస్టు వుద్యోగం. తన సర్వశక్తులూ వ్యయపరిచి, పూర్వులు గడించిన ఆస్తి పాస్తులు హారతిపట్టి, రాత్రనక, పగలనక, ఏకదీక్షగా చదివి సాధించిన పట్టానికి విలువ లేకుండా పోయినా, మిగిలిపోయింది, బి. యస్. సి. అన్న మూడక్షరాల బిరుదు మాత్రం చూసుకొని ఆనందించడంకోసం. ఎవరితోనైనా చెప్పుకొని గర్వించడంకోసం, పుచ్చుకున్న డబ్బుకి విద్యచెప్పి విడిచిపెట్టడంతో విద్యాసంస్థల పూచీ తీరిపోయింది. ఇహ మిగిలింది ఎందుకింత పెద్ద చదువు చదువుకున్నాడో, దానికింత డబ్బెందుకు తగలెట్టాడో, ఆ చదువుకున్న దానికి సార్థకమేమిటో తెలుసుకోలేని అవ్యక్తుడైన వ్యక్తి రామారావు. విజ్ఞాన పరీక్షలో వుత్తీర్ణుడైన రామారావు వుద్యోగంకోసం దేవులాడి దేవులాడి చింతాకంత సహాయం పొందలేక పోయాడు ఎవరిద్వారానూ. ఎవడికొక్కవాలీ గోల? అవతల విశ్వవిద్యాలయం వారికా, ఇవతల ప్రభుత్వానికా పట్టింది అతగాడి వుద్యోగం గొడవ! చదువుకున్న శాస్త్రానికి అనువైన వుద్యోగమంటూ ఒకటి తగలడితేకదూ అనుకోడానికైనా! ఇంత పెద్ద చదువూ చదివి పొట్టకోసం గుమస్తాగిరి వెలిగించడానికి ప్రాకులాడితేనే సరిపోయింది జీవితం. అదైనా తేరగా కాచుకూర్చుందా? ఎన్ని ప్రయాసలు పడ్డాడు, ఎంతమంది కాళ్లుపట్టుకున్నాడు. ఏమి చేసినా ఫలం మాత్రం సున్న.

ఉద్యోగం దొరకనన్నాళ్లూ వూరికే కూర్చోవడమెందుకని టైపు నేర్చుకున్నాడు. అదే సమయానికి పనికొచ్చింది. పనికిరావనేమిటి, బ్రతకడానికి దారి చూపించింది. జీవితంలోని అమూల్యమైన కాలమంతా వ్యయపర్చి గడించిన డిగ్రీ కొరగాకుండా పోయినా, ఆరు మాసాలు కష్టపడి నేర్చుకున్న టైపురైటింగు బ్రతుకు తెరువేర్పరిచిందంటే ఆ చదువుకున్న విలువ ఏ మాత్రమో ఆలోచించతగ్గ విషయమే. అయితే చదువుకోడం వుద్యోగం చెయ్యటం కోసమేనా అని మీరనొచ్చు. చదువు యొక్క వుపయోగం ఎంతైనా వుంటుంది భుక్తికి లోటులేని మహారాజులకు. కాని అలాంటివారు చాలా అరుదుగా వుంటారు. నౌకరీకోసం దేవులాడే వారి సంఖ్యే అధికం. కేవలం జ్ఞానసముపార్జనకోసం, బుద్ధివికాసం

బిడ్డల అజీర్ణమా?

GRIPELIX తృటిలో వారికడుపు నొప్పి, వాంతి, భేదులు, ఉబ్బరము, జ్వరము, దగ్గు, ఈడ్పులు మొదలగు వాని నెల్ల హరించి, వారికి హాయి, మీకు ఆనందము గూర్చును. ఏమరకండి. ఈదివ్యామృతము, బిడ్డల ఆరోగ్యము కాపాడుచు, బలవంతుల గావించుటలో శ్రేష్ఠమైనది.

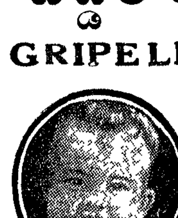

గ్రైపెలిక్స్

Mfrs· Synthetic Medical Products.

Madras 10.— Ongole

Stockists : Standard Drug & Chemicals.

131, Nainiappa Naik St., Madras.

కోసం చదువు కోవాలన్నది మనకు వర్తిస్తుందా అని సంశయం. అంతటి ఔన్నత్యాన్ని నేటి పరిస్థితుల్లో అందుకొనే స్థితికింకా రాలేదు మనదేశం. ఈ దౌర్భాగ్యభూమిలో కళ కళకోసం కాదు. కళ మరెందుకూ కాదు, డబ్బుగా మార్చుకొని పొట్టపోషించుకునేందుకు, కళ కడుపు కోసం.

రామారావుకు మాత్రం పాపమేదో ఆశ కొట్లాడుతునే వుంది. ఎప్పటికైనా తన చదువు తెలివితేటలూ సార్థకం కాకపోతాయా అని. ఏదో నిలబడడానికి కాళ్లకి వూతంటూ దొరికితే, ఒకప్పుడు కాకపోతే యింకొకప్పుడైనా జాగా మార్చుకుందుకు అవకాశం చిక్కదా అనుకున్నాడు. కాని ఈ కాలంలో నౌకరీ చేసేవాళ్లు పైకి రాడానికి వున్నత విద్య వుపకరిస్తుందని తలంచడమంత గొప్ప పొరబాటు యింకోటి లేదు. పైపెచ్చు విశాలమైన దృక్పథము ఏర్పరుచుకొని, ఎంత చాకచక్యంగా పనిచేస్తే అంత అణగారి పోవడంకద్దు. ఒక మనిషిని పైకెత్తడానికి కాని, వున్న చోటునుండి కదలనివ్వకుండా చెయ్యడానికి కాని యజమానుల దయాధర్మ భిక్ష. అందుచేత దొరగారిని సంతోష పెట్టడమే ముఖ్యం. ఆఫీసు పని చేయటంవల్ల కాదు, స్తుతి పాఠాలచేత, లేనిపోని చాడీలు చెప్పటంచేత, దొరగారి స్వంతపనులు నిర్వహించటంచేత, సమయం పడితే మానాభిమానాలు విడిచి పెట్టి ప్రవర్తించడంచేత. లేదా ఆదరాభిమానాలు చూపించే బంధువులెవరైనా దొరల హోదాలోనైనా వుండాలి. ఈ రెండూ లేని రామారావు పెద్దవాడు కావాలంటే ఏందారి?

ఈ కరువు రోజుల్లో తను గడిస్తున్న నూరు రూపాయిలూ ఏ మూల? లెక్కపెట్టుకోడానికి రూపాయలు నూరే కాని, ఖర్చు కావడంలో చిల్లిగవ్వలకన్నా అధ్వాన్నం. స్వగ్రామం విడిచిపెట్టి కడుపు కోసం పట్టణాల్లో చేరేవారికి యిల్లు దొరకడమే విషమ సమస్య. తీరా దొరికింది ఎంత చిన్నదైనా సదుపాయాలేమీ లేకపోయినా, అద్దె మాత్రం అందుబాటులో వుండడం అరుదు. రామారావు పాతిక రూపాయిలు అద్దె యిస్తున్నాడంటే అతని ఆదాయంలో నాలుగో వొంతు స్వాహా అయిపోయిందన్న మాట. ఇహ మిగిలింది, తనూ, పెళ్లాం, పిల్లా ముగ్గురు తినాలి నెల ముప్పై రోజులూనూ, కట్టుకునే గుడ్డలమాట విడిచిపెట్టి. ఎంతకనా కష్టంగా చేసినా యిరవయ్యో తేదీలోపుగానే చేతులు ముడుచుకోక తప్పేది కాదు.

స్నేహితులనో, ఇరుగు పొరుగు వారినో బదులడిగి పుచ్చుకోడం తనకట్టే మనస్కరించేది కాదు. వారేమనుకుంటారో అన్న భయం ఒక వంక, తన విషయమై వారిని కష్టపెట్టవలసి వస్తుందేమోనన్న చింత యింకొకవైపూ వుండగా, అడిగి లేదనిపించుకున్నంత అవమానం యింకోటి లేదని అతని భావం. ఒకటి రెండు మాట్లు అడిగే వారికి సంకోచం లేకపోవచ్చును. ఇచ్చేవారికి కూడా తకరావుండక పోవచ్చును. ఎంతటివారికైనా అవసరం పడక తప్పదు. అంతలో మర్యాదకు భంగం కలుగదు. కాని పదేపదే అడిగితే పరపతి పోయిందన్న మాటే. ఇవ్వడానికి సమర్థత వున్న వాళ్లు కూడా మామ్మూలుగా పెదవి విరిచేస్తారు ఆ సమయంలో.

ప్రతి నెలాఖరునా ఉద్యోగస్థులికి ప్రాణ సంకటమే, పైరామీ వున్న అదృష్ట జాతకులకు తప్ప. వీళ్లకన్నా కూలివాడు మెరుగు కొన్నివిధాలా. వాడికిఎప్పుడు ఏమిలభిస్తుందో తెలియదు. దొరికిననాడు తింటాడు, లేని నాడు పస్తుంటాడు. కాని ఉద్యోగులకు నెలకింతా అని ఒకవెల యేర్పడిపోయింది. అది కాస్తా చెయ్యి జారిపోతే ఇహ తన్నుకు చచ్చినా మరేమీ దొరకదు. ఆ రోజుల్లో

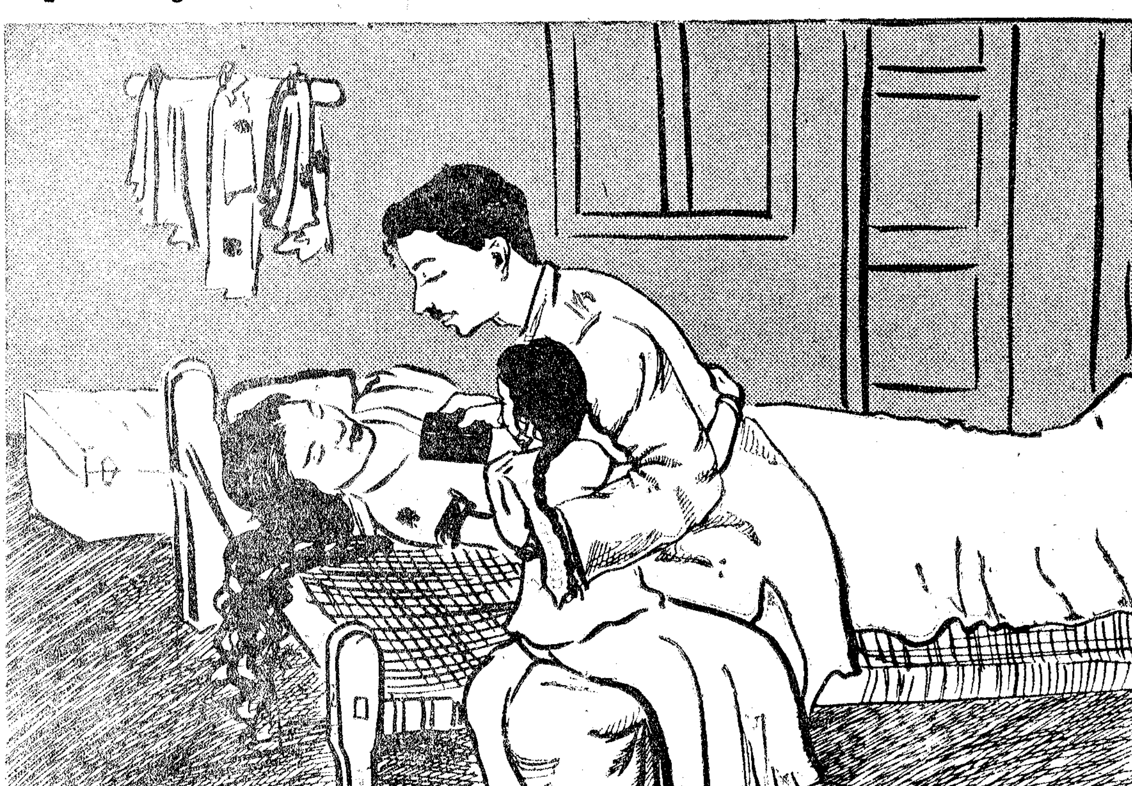

వారు పొందే ఆరాటమూ, చేసే ప్రయత్నమూ చూస్తే మూంచి కాటకం రోజుల్లో మలమల మాడిపోతున్న ప్రజల్ని నిలబెట్టడంకోసం ప్రభుత్వాధికారులైనా యింత ఆందోళన పడతారా, యిలాంటి ఆలోచనలు చేస్తారా అనిపించకతప్పదు. సాధారణంగా ఆదినాల్లో బజారులోపడివెళ్లడమే శీకనులు ముకున్నట్టుగా వుంటుంది వాళ్లకి. చేతిలో డబ్బున్నప్పుడు కొరగాని వస్తువులన్నీ డబ్బులేనప్పుడెంతో అవసరంగాకనపడతవి. ఒక వస్తువును స్వాధీనం చేసుకోడానిక్కి తగిన సామర్థ్యమున్నప్పుడు దానిని తృణీకరించడం, అది వశం తప్పిపోగానే దేబిరించడం మానవనైజం కదా!

* * *

మామూలుగా ఆఫీసుకు వెళ్లేముందు ఒకసారి భార్యనుచూసి, చెప్పివెళ్దామని బహు ప్రయత్నంమీద శారదగదిలో అడుగు పెట్టాడు రామారావు. కొంతసేపు పిచ్చాపాటీ మాట్లాడిన పిదప, 'యీ నెల యింకెప్పుడండీ జీతాలూ?' అని తిరిగి ప్రశ్నించింది శారద. రామారావు నిలువునా నీరైపోయాడు. ఎంతో బాధగావుంటే తప్ప శారద యిలా అడగదని తనకు తెలుసును. తానింత శక్తిహీనుడౌతాడని ఎప్పుడూ అనుకోలేదు. భార్యదుస్థితి తొలగించలేని తన నిస్సహాయతకు ఒక్క నిట్టూర్పు మాత్రం విడిచిపెట్టి ఆమెప్రక్క మంచంపై కూర్చున్నవాడు లేచి నిల్చున్నాడు జవాబు చెప్పకుండా. మంచం దగ్గర నిలబడి శిరస్సు మంచంపై వాల్చి, అర్థంకాని తల్లిదండ్రుల స్థితికి వాళ్ల మొహాలవైపు అయోమయంగా చూస్తున్న సరోజను ఎత్తుకొని ముద్దాడి, 'శారదా! ఆఫీసుకి వెళ్లివస్తానని' ఆమె వైపు దృష్టి పెట్టకుండానే అధోముఖంగా గబగబా వెళ్లిపోయాడవతలికి రామారావు.

ఆ సాయంత్రం యింటికి రావడంతోనే ముందుగా భార్య గదిలోకి వెళ్లాడు. నెమ్మదిగా మంచం ఒడ్డున కూర్చొని 'శారదా!' అని ముద్దుగా, ఎంతో మృదువుగా పిలిచాడు. ఆమె మొహం మీద మొహంపెట్టి. శారద ఆశ్చర్యపోతూ కళ్లు విప్పి చూసింది శాంతం వుట్టిపడుతున్న ఆ గొంతుక విని.

'ఇదేమిటో చూశావా?' అన్నాడు తన జేబు వైపు చూపిస్తూ, ఆవిడ రెప్ప వెయ్యకుండా చూస్తోంది అతని మొహంలోకి. ఏదో వుత్సాహమూ, ఆనందమూ గోచరిస్తున్నాయా మొహంలో.

'ఇదిగో!' అని జేబులోనుంచి పర్సు తీశాడు. ఆమె వెర్రి వెర్రిగా చూస్తోందతని వైపు యిదంతా ఏమిటన్నట్టు.

'ఎంత ప్రయాసపడ్డాననుకున్నావ్. ఈ వేళంతా పనిచెయ్యలేదంటే నమ్ము. వాడి తస్సాదియ్యా! ఒకంతట ఒప్పుకున్నాడు కాదు. అయితే మాత్రం మనం వొదిత్తేనా జలగలాగ పట్టుకొని ఆఖర్కి 'ఊ' అన్నాడు మా దొర విసుగెత్తిపోయి. నెల కాకుండా జీతం ఎవరికీ ముందుగా యివ్వరనుకో. వూరికనే యిచ్చాడా? కళ్ల నీళ్ల పర్యంతం తెప్పించి మరీ యిచ్చాడు... ఎన్నిపాట్లుపడినా కొసకి నెగ్గించుకున్నాను కదా అన్న సంతోషం...ఏదోలే! ఇహ నీకొచ్చిన భయంలేదు. డాక్టర్ని తీసుకొస్తాను' అన్నాడు తనెంత కష్టపడిందీ వర్ణిస్తూ, యీ కష్టమంతా నీకోసమే పడ్డాను సుమా అని చెప్పడానిక్కి. తన విధి తను నెరవేర్చుకుంటున్నప్పుడైనా సరే చేసిన పనిని గొప్పగా వర్ణించి చెప్పడం అదొక ప్రతాపంగా భావించడం అలవాటు కొంతమందికి.

శారద పెదవుల మీద చిన్న మందహాసం తాండవించింది. రామారావు పకపకా నవ్వేడు. ఆ యింట్లో పూలవర్షం కురిసింది. ఇల్లు కళకళలాడింది. గోడలు కిలకిలా ప్రతిధ్వనించాయ్. అబ్బ! ఎంత మహత్తుంది డబ్బులో! క్షణకాలం క్రిందట శ్మశానంగా వున్న యిల్లు యిప్పుడు దివ్యభవనంగా మారింది. శవాల మాదిరిగా వున్న మనుష్యులు దేవతల్లా మారిపోయారు. కళాకాంతీ లేని మొహాల్లో దివ్యజ్యోతి వెలిగింది.

ఇంతలో ఒక్కర్తే అవతల మన్నుతో ఆడుకొంటున్న సరోజ తండ్రి నవ్వు విని లోపలకు వచ్చింది. అమాంతంగా తండ్రి తొడలపైపడి 'ఏమితే నాన్నా తెత్తేవూ!' అని నడుం రెండు చేతులా పెనవేసుకుంది.

'ఏమిటి కావాలమ్మ నీకూ?'

'బిత్తత్తులు!'

'బిస్కత్తులేనా? తరవాత తెస్తానులే!' అని బుజ్జగించాడు.

'పోనీ దానికి ముందు బిస్కట్లు తెచ్చి యివ్వండి. తరవాత వెళ్దురుగాని డాక్టర్ని పిలవడానిక్కి' అంది శారద నెమ్మదిగా.

రామారావు రెండు కళ్లూ పెద్దవి చేసి ఒక్కసారి చూశాడు. తన స్త్రీ వైపు. ఆ మాతృహృదయంలో అంతర్లీనమైన అనంత

ప్రేమ వాహిని ఎలా పొంగి పొర్లుతోందో తన వూహకు కూడా అందలేదు. జీవన్మరణ సందిగ్ధావస్థలో కొట్లాడుతున్న తనప్రాణాలని లెక్కచెయ్యకుండా, కన్నబిడ్డ కొంత తీర్చడమే ముఖ్యంగా పరిగణించిన ఆత్యాగమూర్తి సహనశక్తికి కంపించిపోయాడు తాను. నోటమాట పెకల్లేదు. లేచి వెళ్లిపోయాడు బజారుకి.

అరపౌను 'బ్రిటేనియా' బిస్కట్లు కొని జేబులో చెయ్యి పెట్టాడు డబ్బు చెల్లిద్దామని. పర్సు చేతికి తగల్లేదు. గతుక్కుమన్నాడు. ఏంవయినట్టు పర్సు?... జేబులన్నీ వెతికాడు. ఒళ్లు చిరు చెమటపట్టింది. నొసటిపైనుండి బొట బొట కారుతున్నై చెమట బిందువులు. కమీజు గుండీలు విప్పి బనీనుకూడా తడిమాడు. దానికి జేబంటూ వుంటే కదూ అందులో పెట్టడానికి... తల గిర్రున తిరుగుతోంది. శరీరమంతా తడివి చూసుకున్నాడు. క్రిందికి వంగి షాపుమూల మూలల్లో వెతికాడు...ఊ. హూ. ఎక్కడా అవుపించలేదు పర్సు. షాపుకారు యిదో తమాషా అన్నట్టు అసహ్యంగా చూస్తున్నాడు రామారావుకేసి... తాను నిల్చున్న చోట నేల కూరుకు పోతున్నట్టుగా అనిపించింది రామారావుకు. షాపు యజమానితో ఏమో చెప్పడానికి పెదవులు కదిల్చాడు కాని గొంతుకలో పాతుకు పోయింది ఆ చెప్పదల్చుకున్న మాట. ఏడుపు మొహం పెట్టి వచ్చేశాడు రోడ్డుమీదికి బిస్కట్లా దుఖాణంలోనే ఒదిలిపెట్టి.

దారి పొడుగునా కనిపించిన ప్రతి వస్తువునూ ఎత్తిచూశాడు. రాయోరప్పో కాలికి తగలగానే త్రుళ్లిపడుతున్నాడు. కానీ పర్సు మాత్రం ఎక్కడా దొరకలేదు. చిమ్మచీకట్లు క్రమ్మేయికళ్లకి. నడవడానికి పట్టు దొరకలేదు కాళ్లకి. తూలిపోతూ, తూలి పోతూ ఎలాగో సంబాళించుకొని పోతున్నాడు.

మనీపర్సు ఏంవయినట్టు? దారిలో ఎక్కడైనా జారిపోయిందా! అసంభవం, జేబుకొక్క చిల్లియైనా లేదే!....ఎవడైనా దొంగిలించాడా? కావచ్చును. అంతే కావచ్చును. తన డబ్బు దొంగిలించడానికి వాడింకెంత దరిద్రగొట్టు వెధవైయుండాలి?...ఇంటిలో మాత్రం విడిచి పెట్టలేదుకదా యాదమరుపుగా?...ఈ ఆఖరు అభిప్రాయం కలగడమే కొంచెం ఆశకొట్లాడింది. ఇంటిలోని సంఘటన యావత్తూ జ్ఞప్తికి తెచ్చుకున్నాడు పర్సు జేబులో పెట్టుకున్నట్టు జ్ఞాపకం. అలాగని నిర్ధారణగా చెప్పలేడు' అనుమానం పీకుతోంది. ఆదరా బాదరా పరుగెత్తాడింటికి.

ఇంటిలో ఏమి సామానుంది గనక ! బీరువాలా? డ్రాయర్లా? ఎక్కడ పెట్టేశానో అని ఆలోచించడానికీ, వెదకడానికినీ. ఉన్న రెండు ట్రంకుల్లోవి బట్టముక్కలు మాత్రం దులిపిందే పదిమాట్లు దులిపి చిందరవందరచేసి పారేశాడు. చెయ్యి పెట్టిందగ్గిరే మళ్లీ మళ్లీ చెయ్యిపెట్టి, మూల మూలల్లో వున్న చెత్తా చెదారం పైకి లాగాడు చీపురు పట్టుకొని. అంతా వృథా ప్రయాసని తేలిపోయిం తరవాత తడబడుతూ వెళ్లి మంచానికి ఎదురుగా వున్న కుర్చీలో కూలబడ్డాడు నొసటిమీది చెమట చేత్తో తుడుచుకుంటూ.

భర్త దేనికోసమో తడుముల్లాడుతున్నట్టు గ్రహించిందే కాని జరిగిన అనర్థమేమిటో తెలుసుకోలేక పోయింది శారద. ఏమి జరిగిందో అడిగి తెలుసుకునేంత నెమ్మది, ఓపికా లేదు తనలో. భర్తే చెబుతాడుకదా అని ఎదురుచూస్తోంది.

'శారదా !' అని పిలిచి 'యిక్కడ.... యిక్కడ...' అని చెక్కేశాడు. ఆ పైని ఏమడగడానికీ మడతపడిపోయింది నాలుక. శారద రెప్పలెత్తి అతని మొహంలోకి చూసింది. చెక్కిళ్లు పాలిపోయి, కండ్లు లోతుకుపోయి, ఎన్నాళ్ళో జబ్బుపడ్డవాడిలా అవుపించాడా క్షణంలో.

'ఇక్కడ కాని నా పర్సు మర్చిపోయానా ?' అని అడిగాడు ఎట్టకేలకు మాట తెముల్చుకొని. ఆమాట వినగానే శారదగుండె ఝల్లుమంది. 'ఆఁ' అని నోరు విప్పి కండ్లు మూసుకుంది అప్పుడే ప్రాణాలు పైకెగిరి పోయినట్టుగా అనిపించి.

లోకమంతా చీకటితో నిండిపోయి

(34-వ పేజీ చూడండి)

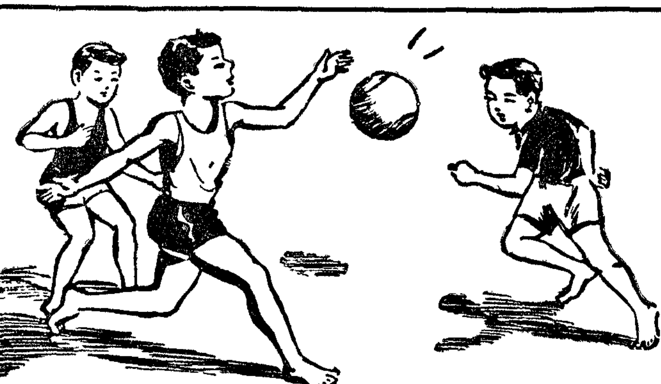

ఎదిగే పిల్లల
సంక్షేమానికి అతి ప్రధానం

పిల్లలు చురుకుగా, పుష్టికరంగా ఎదుగుటకు విటోఫెర్రిన్ పోటిలేని సాధనం. రక్తక్షీణత, విటమిన్ లోపం, అన్నరకాల నీరసాలతో బాధపడు వారికి ఇది మంచి టానిక్ గా పనిచేస్తుంది.

విటోఫెర్రిన్

ఉత్పత్తిదారులు :
ది మైసూర్ ఇండస్ట్రియల్ & టెస్టింగ్ లాబరేటరీ లిడ్.
మల్లేశ్వరం, బెంగుళూరు.

సెల్లింగ్ ఏజెంట్లు :
బెస్ట్ అండ్ కంపెనీ లిమిటెడ్.
పోస్ట్ బాక్స్ నం. 63, మద్రాసు.

BZ-36 TO

సుడిగాలి

(18-వ పేజీ తరువాయి)

వున్నట్టుగా తోచింది రామారావుకు దారి ఎక్కడా కనిపించలేదు. తాను నిల్చోడానికీ, భార్యా బిడ్డలికి వూతయివ్వడానికీ మరి అవకాశమే లేదనుకున్నాడు. ఈ నష్టాన్ని పూరించేందుకు, గుండె నిబ్బరం చేసుకుందుకూ వేరే వుపాయమంటూ స్ఫురించనే లేదు. తాను పడబోయేపాట్లు వుండనే వున్నై. పెళ్లాం, పిల్లలగతేం కాను? తాను జీవించివుండగా వాళ్ల దుఃఖం చూసి భరించడమేనా? అంతకంటే నీచమింకేముంటుంది!...అంతవరకూ వొస్తే ఆత్మహత్య చేసుకుంటేనే మేలు. ఈ తుది నిశ్చయం చేసుకునే ముందుగా యింటిలోని ప్రతి వస్తువునూ ఇరికించి చూస్తున్నాడు వారి కుటుంబాన్ని యిలాంటి సర్వనాశనం నుండి తత్కాలికంగానైనా తప్పించడానికి ఏదైనా వుపకరించదా అని. కాని ఇల్లంతా శూన్యంగా వుంది. పనికొచ్చేది ఒక్కటీ లేదు. తనకు తెలియాం ధేముం దక్కడ!

ఛీ! ఛీ! కానీకి కొరగాని బ్రతుకు బ్రతికేందుకేనా జన్మమెత్తింది. ఇంత చదువూ చదవడం ఆఖర్కి బికారివాడిగా తయారు కావడంకోసమా? చదువుకొంటున్నప్పుడు ఎన్నెన్ని కోర్కెలుండేవి! ఎంతెంతలేసి ఆశలు పెట్టుకున్నాడు! ఆనాటి వూహా జీవితానికీ, యీనాటి అనుభవ జీవితానికీ ఎక్కడా అతకదేం! అప్పటి రామారావుకూ, యిప్పటి రామారావుకూ ఎక్కడైనా వృధాపోలిక! లోకమెంత నిష్ఠూరంగా, అసత్యంగా మారిపోయిందో! తనలాంటి నికృష్ట నిరాశజీవితాన్ని చవి చూస్తున్నవారు యింకొకళ్లెవళ్లయినా వుంటారా యీ ప్రపంచంలో! లేక ఏ వుపాయాంతరమూ, ఏ సహాయమూ లేని మందభాగ్యుడు తానొక్కడేనా? తాను జన్మమెత్తిందీ ప్రత్యేకానుభవంకోసమేమో! ఇంతకంటే ఓ జంతువుగానో, ఓ పిట్టగానో పుట్టివుండకూడదూ! కష్టసుఖాల్ని చేతనైనంతమట్టుకు అనుభవించడమే తెలుస్తుంది కాని, దాని మంచిచెడ్డలు విమర్శించి, ఆవేగమూ, ఆవేదనా, పొందే జ్ఞానము లేకుండా పోను. అంతేకాదు. వీరు నా అనుచరులు, వీళ్లని పోషించడం, సుఖపెట్టడం నా కర్తవ్యం అన్న ఆలోచన లేకుండా, సమయాసమయాల విచక్షణ లేకుండా, ముందుకు కూడబెట్టి దాచాలన్న చింత లేకుండా, దొరికిన దాంతో సంతుష్టి పొందుతూ, హాయిగా నిర్విచారమైన స్వేచ్ఛా జీవితం గడిపి వుండును. పుణ్యం చేసిన జీవులు మనుష్యులై పుడతారని ఎవడి పుర్రెలో పుట్టిందో కాని అంతకంటే సర్వాబద్ధం యింకోటిలేదు. పాపమే మానవ జన్మకు పునాది. స్వతంత్రతాయుతమైన పశుపక్ష్యాదుల జన్మకు పుణ్యమే కారణము.

* * *

ప్రాణాలు వున్నాయా, పూడిపోయాయా అన్నట్టు నిశ్శబ్దంగా పడివుంది శారద. చీర కొంగు చేతికి చుట్టుకుంటూ తల్లి ప్రక్కను కూర్చుంది సరోజ బిక్కమొహం వేసి. ఆ దృశ్యం చూసి రామారావు కళ్లంట అశ్రువులు కాదు రక్తపు చుక్కలు రాలాయి. అక్కడ కూర్చొని వుండడానికి వశం కాక లేచి వెళ్లిపోయాడు పైకి.

తిరుగుతున్నాడు పిచ్చివాడిలాగ. ఏమి చెయ్యటానికీ తోచడంలేదు. తన కిప్పుడు కావలసింది డబ్బు...ఎన్నో ప్రయాసలు పడి తెచ్చిన డబ్బు, నెలరోజులు తన రక్తాన్ని చిమ్మి గడించిన డబ్బు, జీవనాధారానికి మూలమైనడబ్బు, ఒక్క క్షణంలో తనకి కాకుండాపోయింది. అది పోవడంతో సరిపోయిందీ, దాంతో తన విలువ కూడా పోయింది. మరొక్క కానీ సంపాయించడానికి తనకు విలువలేదు. మిగిలి పోయింది తనశరీరమే...ఈ శరీరాన్ని ముక్క ముక్కలుగా కోసి అమ్మితే ఎవరైనా కొనుక్కుంటారేమో! అబ్బే! మానవ శరీరం తగలబెట్టడానికి తప్ప మరెందుకూ పనికిరాదు. పనికొచ్చేదంతా ఆ శరీరంలోని నరనరాల్లో ప్రవహించే కవోష్ణరక్తం. ఆరక్తాన్నప్పుడే పిండుకొని వడబోసుక త్రాగుతున్నారు చుక్క చుక్కలు చప్పరిస్తూ జీతమిచ్చి కొనుక్కున్న ధనవంతులు.

మనిషియొక్క విలువ కట్టడం ఆ ధనవంతుల చేతిలోని పని. తన్నక చచ్చినా వాళ్లు నిర్ణయించిన విలువకొక దమ్మిడీ హెచ్చుగా యివ్వరు. జీతగాళ్ల అవసరానవసరాల్తో వాళ్లకి ప్రమేయం లేదు...పర్సు దొంగిలించిన దొంగనైనా వీళ్లకన్నా మెరుగే అనుకోవచ్చును. తన పరిస్థితులు తెలియక పైవేషం చూసి భ్రమపడి దొంగిలించివుంటాడే కాని దానివల్ల ఒక కుటుంబం దుంప నాశనం అయిపోతుందని తెలిస్తే అంత సాహసం చేస్తాడా అన్న సంశయానికి తావు లేకపోలేదు. ఈ ధనవంతుల మాటన్నారూ, అరవచాకిరీ చెయ్యించుకొని మహాప్రసాదమని పారేస్తారు వాళ్లకి తోచిందేదో అన్యాయమని తెలిసి తెలిసి. ఇనప్పెట్టెలు నింపుకోడమే ముఖ్యం కాని, నౌకర్ల కడుపు మంట వాళ్లకక్కరలేదు. ఉన్న శక్తినంతా పిండి పనిచేయించుకున్న తరవాత

బ్రూక్‌లాక్స్
విరేచనకారి—కమ్మని ఛాక్‌లెట్
పుచ్చుకోడం చాలాసులభం. సుఖంగాను, త్వరగాను సున్నితంగాను పనిచేస్తుంది. పెద్దలకు, పిన్నలకుగూడా బ్రూక్‌లాక్స్ వాడడము చాలా క్షేమము 2, 8, 24, బిళ్లలుగల యింపైన సైజుల్లో దొరకును. పెద్దసైజు పేకెట్టే కొనడం చాలాకిట్టుబడి.

మలబద్ధాన్ని ఒక్కరాత్రిలో మాయంచేస్తుంది.
ఏజంట్లు — ది ఓరియంటల్ మర్కెంటైల్ ఏజన్సీ, 99-A ఆర్మీనియన్ స్ట్రీట్, మద్రాస్.
WL 10 TELUGU

తిండికైనా చాలని వేతనాలిచ్చేవార్ని ఏ తెగలో చేర్చాలి? దొంగలకన్నా నీచులంటే తప్పా! దొంగతో వ్యాపారం ఒక్క రోజులో తెమిలిపోతుంది కాని వీళ్లతో వ్యవహారం జీవితాంతం వరకూ సాగవలసిందే.

విసుగుదలా, చింతా వున్నవాళ్లకి కాలం ముందుకు సాగనేలేదన్న అపోహ కలుగుతుంది. టైం ఎంతయిందో తెలుసుకుందామనే ఆదుర్దా కూడా వుంటుంది. సహజంగా...ఎన్నిగంటలయిందో అని వాచీ చూశాడు రామారావు. చటుక్కున ఒక ఆలోచన పొటకరించింది మెరుపులాగ. ఇంతవరూక్కా ధ్యానమే లేకపోయింది తన చేతికి వాచీవున్నట్టు. ఇల్లంతా గాలించి విడిచిపెట్టినప్పుడు కాని, అనేక ఆలోచనల్తో బుర్ర పాడుచేసుకున్నప్పుడు కాని తన ఒంటిమీదనే సమయానికి సహకరించే వస్తువు ఒకటుందని తట్టనేలేదు. కొన్ని కొన్ని సమయాల్లోనూ, పరిస్థితుల్లోనూ, మెదడుకి మాంద్యంపట్టి, దేన్నో వెతుకులాడ్డంతోనే సరిపోతుంది కాని, సమీపంగా అందుబాటులోవున్న వేవీ జ్ఞప్తికి రావు వెంటనే; తన్నుతాను మర్చిపోవడం కూడా తటస్థిస్తుం దొకొక్కప్పుడు... దాహంతో ఎడారిలో తపిస్తున్నవాడికి అనుకోకుండా నీళ్లు దొరికినంత సంతోషం కలిగింది. ఆ ఆలోచన పుట్టగానే ఆనందరేఖ మెరిసింది మొహంలో.

వాచీలషాపు వరకూ వెళ్లేడు వుత్సాహపడుతూనే. కాని తీరా దుకాణం సమీపించీ సరిక్క గుండెలు దడదడ కొట్టుకొన్నై ఏదో కాని పని చేస్తున్నట్టు. వాచీని అమ్మివెయ్యడమేనా అనుకున్నాడు. తన జీవితానికీ, గడియారానికీ, ఒకవిధమైన లంకె పడిపోయింది. ఏ క్షణంలో ఏపని చెయ్యాలో, ఎప్పుడు ఎక్కడుండాలో, ఎక్కడకు వెళ్లాలో అన్నీ గడియారం చూసుకొనే నిర్ణయించుకొనేవాడు. అది తన దగ్గిర లేకపోతే చెయ్యి విరుచుకున్నట్టుగా వుంటుంది. ఎప్పుడు ఎంతవేళైందీ తెలుసుకోడమే కష్టం. దైనందిన వ్యవహారంలో అదొక తీరని లోటు...ఒకపని చెయ్యడాన్కి పూనుకొనేటప్పుడు ఏ అరమరా లేకపోవడం, అది క్రియారూపంలో పెట్టేటప్పుడు వెనుకాడడం చాలామందికి మామూలే.

ఛ! ఛ! చేతివాచి అమ్ముకోడం నామర్దాపని...ఎక్కడైనా తాకట్టు పెడితేనో?...అది మాత్రం ఏం పరువైనపని, అమ్మేస్తే ఆకీడు అప్పటితో చెల్లు. ఎంత నీచానికైనా ఒడబడక తప్పదు డబ్బు అవసరమైనప్పుడు. మరోలా, మరోలా కాకుండా తన వస్తువు అమ్ముకుంటే ఎందుకూ హీనత?

రెండడుగులు వెనక్కి వేసినవాడు మళ్లీ ముందుకు పోయి షాపులో ప్రవేశించాడు తెగించి.

'మీ దగ్గిర సెకెండు వాచీలు వున్నాయా?' అని అడిగాడు దర్జాగా.

'బాబూ! మీరు పేరు కోసం దేవులాడి డబ్బు తగలెడతానంటే నేను చెప్ప లేను కాని, వాటికన్నా మంచివీ, చౌకలోనివీ, కావాలంటే చూపిస్తాను రండి!' అన్నాడు షాహుకారు చిరునవ్వుతో.

'సెకెండువి అసలు మీరు తెప్పించరా?'

'తెప్పించకపోవడమేమిటండి... బోలెడుధర...అయినా యిప్పుడవి...'

'దొరకడంలేదా ఏమిటి?'

'అనగానే దొరకవండి, ముందుగా వాటికోసం పేరు రిజష్టరీ చెయ్యించుకోవాలి.'

'నాకోటి తెప్పించి పెట్టగలా?'

'ఓ! అలాగే! మీకేదకావాలో చెప్పండి. సెకండస్నా, కీస్నెకా, సోవర్ పైనా?'

'మరి నాదగ్గిరోటుంది. అది మీరు తీసుకుంటారా?'

'సరేలెండి. అప్పుడు పట్టుకొస్తే చూసుకుందాం!'

'ఇక్కడే వుంది. చూపించమంటే చూపిస్తాను.'

'ఏమిటో పాతవి చెల్లుబడి కావు బాబూ'

'మీకు మార్గమే లేకపోతుందా ఏమిటి. కొత్తది కొనుక్కుంటే నే నేమి చేసుకోవాలి దీన్ని.'

'మాకమ్మితే మీకేమి లాభం బాబూ! మేమివ్వగలిగింది పదోపాతికో తప్ప మీకు తృప్తిగా వుండదు. అదే మీ స్నేహితులకెవరికైనా అమ్ముకుంటే...'

'మీరు కొంటారా? మీరు కొంటారా?' అని ఎంతమంది స్నేహితుల దగ్గిరకని వెళ్లేది? మీరే న్యాయమైన ధరకట్టి పుచ్చుకోండి.'

'ఏదీ? యిలా యివ్వండి దాన్నొకసారి'

రామారావు వాచీ యిప్పి బల్లమీద పెట్టాడు. షాహుకారు దాన్ని అటు తిప్పి యిటుతిప్పి, మళ్లీ బల్లమీదనే పెట్టేశాడు. మొహంలో ఏ విధమైన భావమూ కనపడనివ్వలేదు.

శ్రీ అంబాళ్

ఆఫీసర్స్ నస్యము

1 తులము టన్నులలో అన్ని చోట్ల దొరుకును

శ్రీ అంబాళ్ అండు కంపెనీ,

తపాలుపెట్టె నెం. 3. మదరాసు.

'రెణ్ణెల్లబట్టి ఓ ఆసామీ రోజూ తిరుగుతున్నాడండి వెస్టెండువాచీ యిస్తే కేటలాగు ధరమీద అధమం పాతిక రూపాయిలైనా యిస్తానని. ప్రొద్దుటే వచ్చి పోయాడు. నేనింకొకళ్లకోసం తెప్పించి వుంచింది యిచ్చెయ్యమని నానా మొగమాటం పెడుతున్నాడు. నేను ఒప్పుకోలేదు... చూడండి బాబూ! ఒకర్ని చూస్తే మొత్తబుద్ధి, యింకొకర్ని చూస్తే పెట్టబుద్ధి...మీమీద నాకెందుకో అభిమానం కలిగింది.'

ఇంటిముందు కారు ఆగగానే రామారావు ముందుగా దిగి, డాక్టరుగారు దిగేందుకు తలుపు తెరిచి నిలబడ్డాడు ప్రక్కకు ఒదిగి. దిగినవెంటనే చేతిపెట్టె పట్టుకొని ఆయన వెనకాతలే వెళ్లాడు యింటిలోకి. ఆ వెంటనే కుర్చీ ఒకటి తెచ్చి వేశాడు శారద మంచానికి సమీపంగా డాక్టరుగారు కూర్చుందుకు. ఈ మర్యాదలన్నీ యింటికి వచ్చిన డాక్టర్లకు జరగాలని తెలుసుకున్నాడు యింతకుముందు ఒక్కసారి ప్రక్కనున్నవాళ్లింటికి డాక్టరు వచ్చినప్పుడు చూసి. అందుచేత అదంతా తన స్వంత అనుభవానికి తెచ్చుకున్నాడు యథాతథంగా. ఆయన పరీక్ష చేసి మధ్య మధ్యను అడుగుతున్న ప్రశ్నలకు జవాబు చెబుతూ వున్నాడు వినయంగా మాట్లాడుతూ.

'గాబరాపడవలసినంత ప్రమాదమేమీ లేదు. మీరు భయపడకండి' అన్నారు డాక్టరుగారు.

'చిత్తం. చిత్తం.' అన్నాడు రామారావు. 'మీ రెప్పుడైతే వొచ్చారో అప్పుడే నా భయమంతా పటాపంచలైపోయింది.' అన్నాడు మళ్ళీ, గొంతు సవరించుకొంటూ, లేని చిరునవ్వు తెచ్చుకుంటూ.

తరవాత డాక్టరుగారు శారదకొక యింజక్షను యిచ్చారు, మందు తమ చేతిపెట్టలోదే తీసి. ఒక కాగితంమీద ఏమిటేమిటో వ్రాసి—

'ఈ మందులు తెచ్చి యిందులో వ్రాసిన ప్రకారం యివ్వండి' అని రామారావు చేతికిచ్చారు. రామారావు అది తీసికొని మీదికీ, కిందికీ పరకాయించి చూశాడొక్కమాటు. ఏదో సంశయం కొట్లాడుతోంది మనసులో.

'తమ హాస్పిటలునుండే తెచ్చుకోమన్నారా యీ మందులూ!' అని అడిగాడు కొంచెం జంకుతూ.

'మా షాపులో కూడా అమ్ముతామనుకోండి...అది మీ యిష్టం...అక్కడే అన్నమాటేమిటి.'

'మీకు ఎక్కడ వీలైతే అక్కడే కొనుక్కోవచ్చు' అన్నారు డాక్టరుగారు విపులీకరించి. రామారావు తెలతెల్లపోయాడు; చెక్కితే రక్తం లేదు మొహాన్ని...మందులు కూడా కొనుక్కోవాలీ!...మరి యీయనగారు వచ్చి చేసిన మహోర్చానీ ఏమిటో?...రోగులే మందులు కూడా కొనుక్కోని త్రాగేటట్లయితే, ఆ వున్న హాస్పిటలూ, కంపౌండరూ ఎందుకూ తగలబెట్టనా!

డాక్టరుగారు చేతిపెట్టె సర్దుకుంటున్నారు వెళ్లిపోదామని.

'తమఫీజూ!' అని అడిగాడు రామారావు దించినతల ఎత్తకుండా.

'పదిహేను, ఇంజక్షందీ ఐదు, మొత్తం యిరవై.' అన్నారు డాక్టరుగారు నిశ్చలంగా.

రామారావు శరీరం గజగజా వొణుకుతోంది. టేక్సీవాడికివ్వగా మిగిలిన రెండు నోట్లూ, పదేసి రూపాయిలవి, తీశాడు జేబులోంచి. కాని చేతులు తిమ్మెర్లుపట్టి, పట్టు దొరక్క జారిపోయాయి నేలమీద. అందుకుందామని కిందికి వంగబోయి తూలిపోయాడు.

'పరవాలేదు నేను తీస్తానులెండి!' అని డాక్టరుగారు అవి అందుకొని జేబులో భద్రపరుచుకున్నారు విప్పి చూసుకొని. తరవాత చల చల్లగా జారిపోయారు పైకి చేతిపెట్టి వాసేపట్టుకొని.

'అబ్బా!' అని బాధతో యిటు నుంచి అటు ఒత్తిగిల్లింది శారద. గుడ్లనిండా నీరు త్రిప్పుకొని తండ్రివైపు చూస్తోంది పరోజ రెప్ప వెయ్యకుండా. తల్లి దురవస్థకు దుఃఖిస్తోందో, బిస్కత్తులు తేలేదని ఏడుస్తోందో అర్థం చేసుకోలేక పోయాడు రామారావు ఆ చిన్న పిల్లని...గుండెలు బరువెక్కినై. చేతులూ కాళ్లూ విలవిల లాడిపోయాయ్, విపరీతంగా నొప్పెడుతోంది తల. చేతితో గట్టిగా కణతలు నొక్కుకున్నాడు. నేలమీద కూలబడిపోయాడు ఇహ మందులెట్లా కొనడమని.

'రుంయి' మని గాలి తెర విసిరింది. డాక్టరుగారు వ్రాసియిచ్చిన మందులజాబితా కొట్టుకుపోయింది రెపరెపలాడుతూ. దీపం ఆరిపోయి అంధకారంలో మునిగిపోయింది గది. రెండు చేతులా కళ్లు నులుముకున్నాడు రామారావు కంటిలో దుమ్ముపడి. ★

కార్బైడ్

గాస్ లాంతర్లు

(కడపటి కన్సెషన్ గడువు)

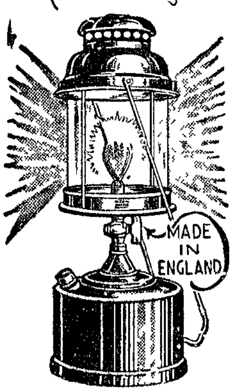

కొత్త లాంతరు. ధరలు ఆఖరుసారి తగ్గింపబడినవి. 5 సంవత్సరములు గ్యారంటీ.

రిజిస్టర్డు డిజైను. ఇంగ్లీష్ బర్నరు. దేదీప్యమానమైన వెలుతురు నిచ్చును. వెంటనే ఆర్డరు యివ్వండి. ఇంత తక్కువ ఖరీదుకు ఇతరచోట్ల దొరకవు. వెల రు 18/- పోస్టేజివగైరా రు5/-లు మూడు వారాల తరువాత ఖరీదు రు 86/-లు అవుతుంది.

Midland Trading Co. Ltd.
P. Box No. 16605, Calcutta 4.

పెట్టర్ సేల్సు అండ్ సర్వీస్
ఆంధ్ర ఎలక్ట్రికల్ హౌస్ లిమిటెడ్.,
హెడ్డాఫీసు: ఏలూరు - విజయనగరం
ఫోన్: నెం. 53.
డిస్ట్రిబ్యూటర్సు:
పెట్టర్, పెట్టర్-ఫీల్డింగ్ ఆయిల్ ఇంజన్సు, కిర్లోస్కర్
పంపులు చెరకు గానుగలు